AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PRIEŠGAISRINĖS SAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-1225 PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 12, 279, 286, 288, 413, 493, 506, 525 IR 589 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO NR. I-533 7 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymo Nr. IX-1225 pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 12, 279, 286, 288, 413, 493, 506, 525 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektai (toliau kartu – Įstatymų projektai) parengti siekiant sudaryti teisines prielaidas priešgaisrinės saugos sistemos veiklos ir atliekamų gelbėjimo darbų efektyvumui ir veiksmingumui didinti.

1.1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys

Priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų sistema yra labai svarbi nacionalinės krizių valdymo ir civilinės saugos sistemos dalis. Didelio masto gaisrai, kiti didelio masto įvykiai kelia grėsmę žmonių gyvybei ir sveikatai, jų turtui bei aplinkai, todėl priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos turi būti pasirengusios tinkamai reaguoti ir bet kokiomis sąlygomis užtikrinti gaisrų gesinimo ir žmonių bei turto gelbėjimo darbus. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2021 m. kovo 22 d. valstybinio audito ataskaitoje Nr. VAE-2 „Priešgaisrinių pajėgų veikla mažinant gaisrų skaičių ir jų padarytus nuostolius“ (toliau – audito ataskaita) nustatyta, kad nevertinamas priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų parengties teisinio reguliavimo tinkamumas, ugniagesių komandų tinklo pagrįstumas, nepakankamai koordinuojamas gaisrų prevencijos organizavimas, nustatyti kiti trūkumai organizuojant priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų veiklą, galintys padaryti neigiamą įtaką priešgaisrinės saugos sistemos ir atliekamų gelbėjimo darbų efektyvumui ir veiksmingumui, taip pat gaisrų skaičiui ir jų padarytiems nuostoliams. Todėl kyla poreikis aiškiai reglamentuoti priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo sistemos veiklą, gaisrų prevencijos mechanizmą, šiose veiklose dalyvaujančių subjektų teises, pareigas ir funkcijas siekiant padidinti priešgaisrinės saugos sistemos veiksmingumą bei sumažinti gaisrų skaičių ir jų padarytus nuostolius.

1.2. Įstatymų projektų tikslas ir uždaviniai

Įstatymų projektų tikslas – *patobulinti priešgaisrinės saugos sistemos ir atliekamų gelbėjimo darbų organizavimą, siekiant jų didesnio efektyvumo ir veiksmingumo.*

Šį tikslą sudaro penki uždaviniai:

1. *Tobulinti gaisrų prevencijos organizavimą: nustatyti institucijų, atsakingų už gaisrų prevenciją, funkcijas bei atsakomybę, gaisrų prevencijos koordinavimą*.

Audito ataskaitoje buvo konstatuota, kad teisės aktuose nėra apibrėžtos institucijų, vykdančių gaisrų prevenciją, funkcijos. Ministerijos ir savivaldybių institucijos turi dalyvauti vykdant gaisrų prevencijos programas, bet nenustatyta, kas jas turi parengti ir patvirtinti. Nė viena ministerija (joms priskirtose veiklos srityse) ir 76 proc. savivaldybių administracijų audito metu neturėjo gaisrų prevencijos programų. Dėl to Valstybės kontrolė konstatavo, kad šalyje nepakankamai valdoma gaisrų kilimo rizika.

Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymo Nr. IX-1225 pakeitimo įstatymo projektu siekiama sukurti gaisrų prevencijoje dalyvaujančių subjektų sistemą, apibrėžti jų funkcijas ir atsakomybę. Šiuo metu galiojantis Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymas (toliau – PSĮ) numato vienodas funkcijas gaisrų prevencijos srityje visoms ministerijoms ir kitoms valstybės institucijoms bei įstaigoms, nors akivaizdu, kad ne visos valstybės institucijos ir įstaigos dalyvauja ir turi dalyvauti užtikrinant gaisrų prevenciją. Tačiau tam tikrų institucijų bendras komandinis darbas yra ypač svarbus siekiant efektyviai įgyvendinti gaisrų prevencijos uždavinius. Žuvusiųjų gaisruose statistika rodo, kad dauguma žuvusiųjų buvo nedirbantys arba valstybės išlaikomi asmenys, turintys

susiformavusius žalingus įpročius (neatsargus rūkymas, nesaikingas alkoholio vartojimas), taip pat ryškėja ir kita rizikos grupė, kuriai derėtų skirti daugiau dėmesio – vieniši vyresnio amžiaus žmonės. Pagrindinė gaisruose žuvusių žmonių priežastis buvo neatsargus rūkymas. 2024 m. dėl šios priežasties žuvo 3 iš 10 visų žuvusių žmonių, nors dėl neatsargaus rūkymo kilo vos 3,1 proc. visų gaisrų. Antroji dažniausiai pasitaikanti žmonių žuvimo priežastis – neatsargus žmonių elgesys su ugnimi. Nors gaisruose žuvusių žmonių skaičius, tenkantis 100 tūkst. Lietuvos gyventojų, per 2019–2023 m. sumažėjo daugiau nei tris kartus, tačiau šis rodiklis vis dar lieka vienas iš aukščiausių tarp kitų Europos Sąjungos šalių narių – didesnis buvo tik Latvijoje. Pagal Tarptautinės priešgaisrinės ir gelbėjimo tarnybų asociacijos (CTIF) duomenis 2019–2023 m. gaisruose žuvusių žmonių skaičiaus, tenkančio 100 000 gyventojų, vidurkis didžiausias buvo Latvijoje (4,2), Lietuvoje (3,07), Estijoje (2,95) ir Kipre (2,36), o mažiausias – Olandijoje (0,16) ir Liuksemburge (0). Tai rodo ir tam tikras socialines problemas, kurioms spręsti yra būtina sutelkti įvairių institucijų pastangas (Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – PAGD), Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, savivaldybių).

2. *Įteisinti priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų atliekamus žmonių bei turto gelbėjimo darbus.*

PSĮ nėra nuostatų, kurios reglamentuotų priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų ne gaisro metu atliekamus gelbėjimo darbus. Nuo 2012 m. nuolat augantis gelbėjimo darbų skaičius priešgaisrinės saugos pajėgas skatina keistis ir orientuotis į vis platėjantį ir didėjantį gelbėjimo darbų mastą. Gelbėjimo darbų, atliekamų PAGD ir savivaldybių priešgaisrinių tarnybų (toliau – SPT), skaičius nuo 2019 m. kasmet viršija gaisrų gesinimo darbų skaičių (žr. pav.).

Pav. Gaisrų ir gelbėjimo darbų kitimo dinamika

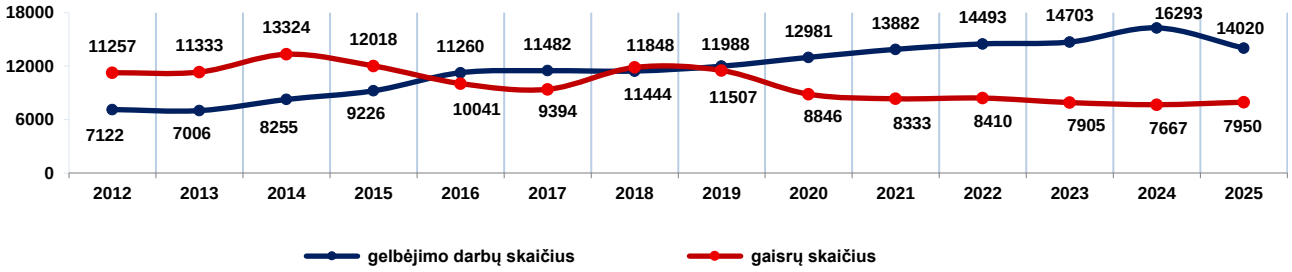

Šaltinis. PAGD duomenys

3. *Tobulinti priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų veiklos organizavimą ir sudaryti sąlygas tobulinti ugniagesių komandų tinką.*

PSĮ nėra nuostatų, kurios sistemiškai įtvirtintų, kaip turėtų būti formuojamas ugniagesių komandų tinklas, t. y. kas ir kaip nustato ugniagesių komandų skaičių ir jų išsidėstymą šalies teritorijoje. PSĮ 16 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos (toliau – VPGT) veikla organizuojama Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų centruose ir gaisro atžvilgiu pavojinguose objektuose, kai dėl šių objektų priešgaisrinės saugos jų savininkai (valdytojai) sudaro sutartis su PAGD. Nesant įstatyminių prielaidų formuoti bendrą, rizikos vertinimu ir objektyviais kriterijais pagrįstą ugniagesių komandų tinklą, kuris atlieptų saugumo situaciją ir poreikius, padėtų efektyviai naudoti priešgaisrinei saugai skiriamas valstybės biudžeto lėšas, praktikoje susiklostė situacija, kai VPGT ugniagesių komandų tinklą iš esmės nustato vidaus reikalų ministras, tvirtindamas PAGD struktūrą, o dėl SPT ugniagesių komandų tinklo ir jo išdėstymo sprendžia savivaldybių tarybos. Esamas ugniagesių komandų tinklas liko paremtas tradiciniu (istoriniu) išdėstymu (jį 2025 m. sudarė 269 SPT ugniagesių komandos ir 93 VPGT ugniagesių komandos), kurio pasiskirstymas šalies teritorijoje nevertinamas ir nekeičiamas. Ugniagesių komandų tinklo trūkumai lemia tai, kad neužtikrinama, jog VPGT pajėgos į ne mažiau kaip 80 proc. įvykių atvyktų per Priešgaisrinės saugos užtikrinimo standarte, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. balandžio 17 d. nutarimu Nr. 354 „Dėl Priešgaisrinės saugos užtikrinimo standarto patvirtinimo“ (toliau – Standartas), nustatytą laiką (žr. pav.).

Pav. Dalis gaisrų (proc.), į kuriuos VPGT ir SPT pajėgos 2025 m. atvyko per standarte nustatytą laiką, pagal apskritis

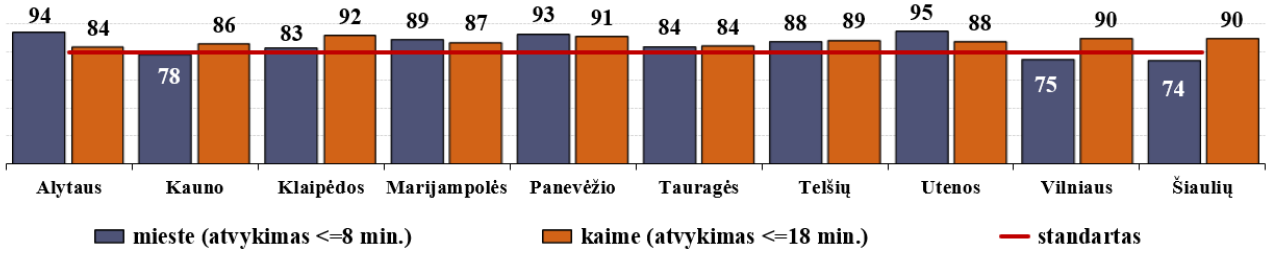

Šaltinis. PAGD duomenys

Taip pat PAGD mato, kad savivaldybių SPT komandų darbo krūvis labai skiriasi. Yra savivaldybių, kurių SPT komandos turi tik po 10–20 iškvietimų per metus, o yra savivaldybių, kurių SPT komandos vyksta į įvykius po kelis šimtus ir daugiau kartų per metus. 2025 m. VPGT savarankiškai užgesino 53,3 proc. gaisrų, SPT savarankiškai užgesino 13,3 proc. gaisrų; VPGT kartu su SPT užgesino 28,9 proc. visų gaisrų, su kitais dalyviais (miškininkais, gyventojais, savanoriais ugniagesiais) SPT užgesino 4,5 proc. visų gaisrų (žr. pav.).

Pav. Gaisrų gesinimo darbai Lietuvoje 2025 m.

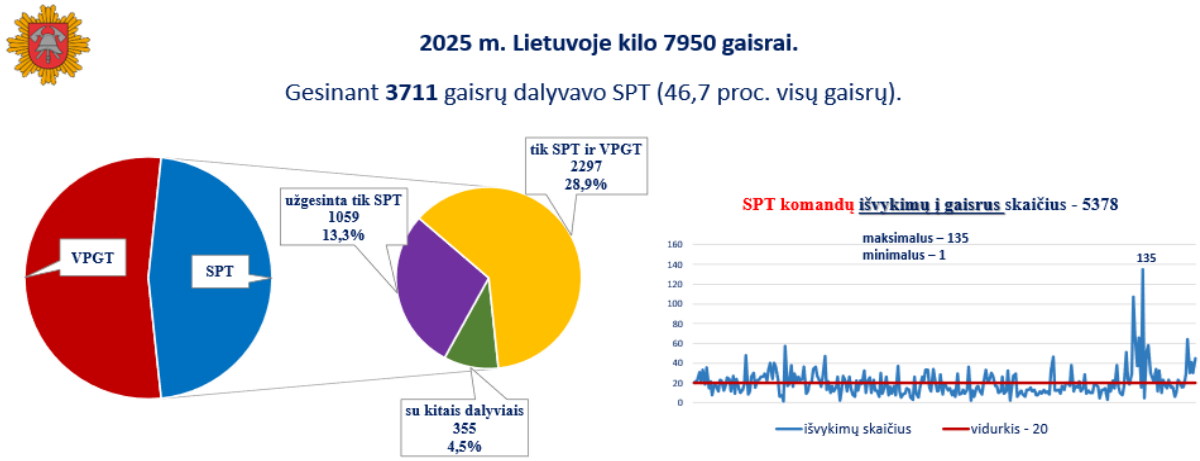

Šaltinis. PAGD informacija

4. *Įteisinti fotografavimą, vaizdo ir (arba) garso įrašymą vykdant gaisrų prevenciją ir atliekant gaisrų gesinimo bei gelbėjimo darbus.*

Gaisrų prevencijai užtikrinti yra nustatyti statinių projektavimo, teritorijų planavimo ir objektų eksploatavimo reikalavimai, užkertantys kelią gaisrams kilti ir sudarantys sąlygas gaisrams gesinti, žmonėms ir turtui gelbėti, o valstybinės priešgaisrinės priežiūros (toliau – VPP) pareigūnams PSĮ nustatyta teisė tikrinti, ar objektai atitinka priešgaisrinės saugos reikalavimus. VPP pareigūnams dalyvaujant statybos užbaigimo komisijų veikloje ir atliekant eksploatuojamų objektų patikrinimus, dažnai tarp šalių kyla ginčai, kurių greitam ir efektyviam sprendimui būtina fiksuoti atitinkamus įrodymus, šalių veiksmus, patikrinimo eigą, nustatytus pažeidimus. Be to, aktualus ir korupcijos mažinimas. Patogiausios ir efektyviausios tokiai veiklai priemonės – techninės vaizdo ir (ar) garso fiksavimo priemonės. Dėl panašių priežasčių teisė naudoti technines vaizdo ir garso priemones įstatymais jau gana seniai yra suteikta ir kitų institucijų darbuotojams (policijos pareigūnams, Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos

pareigūnams, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pareigūnams ir kt.).

5. *Griežtinti administracinę atsakomybę už priešgaisrinės saugos reikalavimų ar taisyklių pažeidimus.*

Daug metų nekito Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse (toliau – ANK) už priešgaisrinės saugos reikalavimų pažeidimus nustatyti baudų dydžiai. Todėl matomas neadekvatus sankcijų už nusižengimus skirtumas vertinant sankcijos dydžio ir padaryto administracinio nusižengimo keliamo pavojaus žmonių sveikatai ir gyvybei santykį. Pavyzdžiui, už ANK 525 straipsnio 2 dalyje numatytą priešgaisrinę saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimą, dėl kurio gali kilti gaisras ar sprogimas, numatyta bauda asmenims nuo 20 iki 70 eurų, o už ANK 48 straipsnio 1 dalyje numatytą Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių triukšmo valdymą, nevykdymą ar pažeidimą numatyta bauda nuo 100 iki 600 eurų. Už akivaizdžiai pavojingesnį priešgaisrinę saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimą, dėl kurio gali žūti žmonės ar būti sunaikintas didelės vertės turtas, numatytos baudos yra daugiau nei penkis kartus mažesnės, nei baudos už tiesioginės grėsmės žmonių gyvybei ar didelės vertės turtui nekeliantį administracinį nusižengimą. Nedera sankcijų, nustatytų ir už kitus tos pačios srities ir taip pat gana pavojingus administracinius nusižengimus, dydžiai. Pavyzdžiui, už ANK 413 straipsnio 1 dalyje numatytą geležinkelių, vidaus vandenų ir jūrų transporto priešgaisrinės apsaugos taisyklių pažeidimą numatyta bauda asmenims nuo 10 iki 16 eurų, o ANK 373 straipsnio 1 dalyje už šiukšlių ar kitų daiktų išmetimą iš geležinkelių riedmenų numatyta bauda fiziniams asmenims – nuo 60 iki 140 eurų. Tokio mažo dydžio baudos bei ANK 413 straipsnio 1 dalyje numatytų administracinio nusižengimo požymių turinčių veikų pripažinimas mažai pavojingų administracinio nusižengimo požymių turinčiomis veikomis ne tik kad neįgyvendina administracinių nuobaudų paskirties (atgrasyti asmenis nuo administracinių nusižengimų ar nusikalstamų veikų darymo ir paveikti administracinius nusižengimus padariusius asmenis, kad jie laikytųsi įstatymų ir vėl nedarytų administracinių nusižengimų), tačiau dažnai patys administracinėn atsakomybėn traukiami asmenys neslepia, kad jiems yra pigiau sumokėti baudą, nei investuoti į atitinkamų taisyklių nustatytų reikalavimų atitiktį ar laikymąsi ar šalinti nustatytą pažeidimą. Tokia situacija neskatina subjektų, kurių veikloje nustatyti pažeidimai, pašalinti padarytų pažeidimų ir tai trukdo gerinti priešgaisrinės saugos būklę, išvengti dalies gaisrų ir jų sukeltų pasekmių. Priešgaisrinę saugą reglamentuojančių teisės aktų laikymasis yra esminis priešgaisrinės saugos elementas, nes net ir „nedidelis“ nusižengimas gali tapti gaisro, kurio metu padaromi dideli turtiniai nuostoliai arba žūva žmonės, priežastimi. Priešgaisrinės saugos specifika yra ta, kad didelėms ir negrįžtamoms pasekmėms sukelti pakanka tik vieno pažeidimo ir paties pažeidimo objekto gali nebelikti (pavyzdžiui, sudega namas, ūkio subjekto pastatas, miškas ir pan.), todėl baudos dydis tampa pagrindine ir kartais vienintele priemone, galinčia priversti asmenis laikytis priešgaisrinę saugą reglamentuojančių teisės aktų.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Vidaus reikalų ministerijos valstybės tarnautojai, bendradarbiaudami su PAGD, Vidaus reikalų ministerijos Viešojo saugumo politikos grupės (vadovas Darius Domarkas, tel. +370 5 271 8881, el. p. darius.domarkas@vrm.lt) vyresnysis patarėjas Darius Vasaris, tel. +370 5 271 7138, el. p. darius.vasaris@vrm.lt, ir Dainius Cicėnas, tel. +370 5 271 8540, el. p. dainius.cicenas @vrm.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

PSĮ 2 straipsnyje nenustatyta žinybinių priešgaisrinių pajėgų sąvoka, nors PSĮ 16 straipsnis apibrėžia, kad jos yra priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų dalis.

PSĮ 4 straipsnyje nustatyta, kad įgyvendinant gaisrų prevenciją, gesinant gaisrus bei gelbstint žmones ir turtą gaisro metu, šio bei kitų įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka gali būti apribota asmens judėjimo laisvė, nuosavybės ir būsto neliečiamumo teisės.

PSĮ 5–9 straipsniuose reglamentuotos Lietuvos Respublikos Vyriausybės, valstybės institucijų ir savivaldybių institucijų ir įstaigų funkcijos. Šių subjektų funkcijos reglamentuotos neišsamiai, per daug bendrai apibrėžtos subjektų kompetencijos gaisrų prevencijos srityje, todėl praktikoje kyla veiklos organizavimo problemų. PSĮ 8 straipsnyje nustatyta, kad ministerijos ir kitos valstybės institucijos bei įstaigos organizuoja ir kontroliuoja joms pavaldžių institucijų, įstaigų ir įmonių veiklą įgyvendinant gaisrų prevencijos priemones, nors praktikoje tai nevyksta, nes ministerijos ir kitos valstybės institucijos bei įstaigos nevykdo šios veiklos, kadangi, kaip buvo minėta, subjektų funkcijos reglamentuotos neišsamiai, per daug bendrai apibrėžtos subjektų kompetencijos gaisrų prevencijos srityje.

PSĮ 12–15 straipsniuose reglamentuotas VPP užtikrinimas, reikalavimai, priežiūros įgyvendinimas, VPP subjektai ir pareigūnai. Dalis VPP reikalavimų išdėstyta kaip pareigos ūkio subjektų vadovams, kai kurie reikalavimai praktiškai sunkiai įgyvendinami.

PSĮ 16–18 straipsniuose reglamentuotas gaisrų gesinimo organizavimas. Šiuose straipsniuose nėra reglamentuotas valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos ir savivaldybių priešgaisrinių tarnybų steigimas (vieta, kriterijai). PSĮ nuostatos neapibrėžia gelbėjimo darbų organizavimo ir atlikimo, o audito ataskaitoje rekomenduota apibrėžti pirminius žmonių ir turto gelbėjimo darbus. PSĮ nustatyta, kad „savivaldybių priešgaisrinės tarnybos yra nuolatinės parengties civilinės saugos ir gelbėjimo sistemos dalis, gesinanti gaisrus ir atliekanti pirminius žmonių bei turto gelbėjimo darbus“, tačiau nėra apibrėžti konkretūs gelbėjimo darbai, kuriuos atlieka savivaldybių priešgaisrinės tarnybos; dėl to negalima objektyviai pasakyti, kokios gelbėjimo įrangos reikia tokiems darbams atlikti, ir negalima apskaičiuoti lėšų, reikalingų atliekamoms funkcijoms vykdyti.

PSĮ 18^{1}–18^{4} straipsniuose nustatytas savanoriškos veiklos organizavimas. Nuostata, kad savanorių ugniagesių ir jų veiklos organizatoriai iš esmės yra tik savivaldybių priešgaisrinės tarnybos, praktikoje neveikia taip, kaip tikėtasi. Savanoriškos veiklos organizatoriams nepavyksta tinkamai organizuoti savanorių ugniagesių veiklos, dalyje savivaldybių iš viso nėra savanorių ugniagesių (tai pažymėjo ir Valstybės kontrolė audito ataskaitoje), tačiau Įstatymų projektų rengimo metu Įstatymų projektų rengėjai siūlė keisti savanorių ugniagesių veiklos organizavimo modelį, bet tam kategoriškai nepritarė tiek savivaldybės, tiek SPT. Įstatymų projektų derinimo metu su SPT apsvarstyta, kad šiuo metu galiojantis savanorių ugniagesių veiklos organizavimo modelis geras ir priimtinas, o neveikia tinkamai, nes SPT nepakanka pajėgumų šiai veiklai organizuoti ir administruoti, trūksta lėšų savanorius aprūpinti jų veiklai reikalingomis priemonėmis, juos apdrausti, kompensuoti jų patiriamas išlaidas.

Be to, minėtuose straipsniuose reglamentuojamos asmenų priėmimo į savanorius ugniagesius ir išbraukimo iš savanorių ugniagesių sąrašo sąlygos, savanorių ugniagesių socialinės ir kitos garantijos, savanorių ugniagesių veiklos organizatoriaus funkcijos.

PSĮ 18^{5}–18^{6} straipsniai nustato priėmimą į savivaldybės priešgaisrinės tarnybos ir valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos darbuotojo pareigas ir atleidimą iš jų, šių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo organizavimą.

PSĮ 20 straipsnyje nustatyta, kaip vykdomas gyventojų švietimas, tačiau nėra nustatyta, kad jis gali būti vykdomas įgyvendinant prevencinius renginius ir akcijas.

ANK 12 straipsnyje nurodytos administracinio nusižengimo požymių turinčios veikos, kurios pripažįstamos kaip mažai pavojingos administracinio nusižengimo požymių turinčios veikos, ir ANK 22 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytą administracinės nuobaudos paskirtį galima įgyvendinti netraukiant asmens administracinėn atsakomybėn, teisę pradėti administracinio nusižengimo teiseną turintis pareigūnas gali jos nepradėti ir pareikšti asmeniui žodinę pastabą. ANK 279 straipsnyje nustatyta atsakomybė už priešgaisrinės miškų apsaugos reikalavimų pažeidimą, miško naikinimą arba žalojimą jį padegant arba nerūpestingai elgiantis su ugnimi, taip pat kitokį miško gaisrą arba jo išplitimą sukėlusį priešgaisrinės miškų apsaugos reikalavimų pažeidimą; ANK 286 straipsnyje nustatyta atsakomybė už priešgaisrinės apsaugos priemonių nesiėmimą pastebėjus savo žemėje ražienų ar nesugrėbtų (nesurinktų) šiaudų gaisrą; ANK 288 straipsnyje nustatyta atsakomybė už durpynų ir durpingų pievų deginimą; ANK 413 straipsnyje nustatyta atsakomybė už geležinkelių, vidaus vandenų, jūrų ir oro transporto priešgaisrinės apsaugos taisyklių pažeidimą; ANK 493

straipsnyje nustatyta atsakomybė už priešgaisrinės apsaugos, policijos, greitosios medicinos pagalbos ir kitų specialiųjų tarnybų iškvietimą žinant, kad pagalba nereikalinga; 525 straipsnyje nustatyta atsakomybė už priešgaisrinės saugos taisyklių pažeidimą. Minėtuose straipsniuose nustatytų taisyklių pažeidimai ar neteisėta veikla užtraukia baudą asmenims, tačiau baudos palyginti nedidelės, prasideda nuo 10 eurų, o pritaikius administracinio nurodymo institutą nurodytos baudos būtų dar mažesnės. ANK 589 straipsnyje nustatyti institucijų įgaliojimai tirti minėtus administracinius nusižengimus (50 punkte suteikti įgaliojimai PAGD pareigūnams, o 87 punkte – VPP pareigūnams). Kadangi tiek PAGD, tiek VPP ANK 589 straipsnyje iš esmės pavesta tirti tuos pačius administracinius nusižengimus ir atsižvelgiant į tai, kad tiek PAGD, tiek VPP yra priskirtos VPGT, konstatuotina, kad ANK 589 straipsnio 50 ir 87 punktuose nustatytas teisinis reguliavimas neefektyvus.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 4 punkte nustatyta, kad priešgaisrinė sauga yra valstybinė (valstybės perduota savivaldybėms) funkcija. Ši funkcija, pakeitus PSĮ, neapims SPT atliekamų gelbėjimo darbų, kurie jai pavedami Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymo Nr. IX-1225 pakeitimo įstatymo projektu.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

4.1. Keičiamas PSĮ pavadinimas, reguliavimo apimtis, terminija:

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymo Nr. IX-1225 pakeitimo įstatymo projektu keičiama daugiau kaip pusė PSĮ nuostatų, siūloma PSĮ išdėstyti nauja redakcija. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad nauju teisiniu reguliavimu siūloma įteisinti priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų atliekamus žmonių bei turto gelbėjimo darbus, siūloma pakeisti įstatymo pavadinimą į *Priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų įstatymą* (toliau – Įstatymo projektas). Atitinkamai atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas tampa specialiu įstatyminiu reguliavimu, reglamentuojančiu priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų atliekamus žmonių bei turto gelbėjimo darbus, Įstatymo projekto 1 straipsnyje siūloma nustatyti, kad Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo nuostatos organizuojant priešgaisrinę saugą ir gelbėjimo darbus taikomos tiek, kiek Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų įstatymas nenustato kitaip.

Įstatymo projekte siūloma atsisakyti PSĮ nevartojamų sąvokų „atitikties įvertinimas“, „gaisravietė“ ir „priešgaisrinis režimas“. Taip pat PSĮ sąvoką „objektas“ siūloma keisti sąvoka „valstybinės priešgaisrinės priežiūros objektas“, kuri aiškiau atspindi VPP kontroliuojamus subjektus. Siūloma reglamentuoti naują sąvoką „parengtis“, nes Įstatymo projekte reglamentuojama parengties kontrolė. Tikslinamos kitos PSĮ vartojamos sąvokos.

Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekto 9, 10 ir 11 straipsniuose siūloma reglamentuoti inžinerinių statinių ir jų įrenginių, skirtų gaisrams gesinti, priežiūros prievoles, Įstatymo projekto 2 straipsnį siūloma papildyti sąvoka „inžineriniai statiniai ir jų įrenginiai, skirti gaisrams gesinti“. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekto 16 straipsnyje siūloma nustatyti, kas sudaro priešgaisrines gelbėjimo pajėgas, nurodant ir į jų sudėtį įeinančias žinybines priešgaisrines pajėgas, Įstatymo projekto 2 straipsnį siūloma papildyti sąvoka „žinybinės priešgaisrinės pajėgos“.

4.2. Tikslinamos su asmenų teisių ir laisvių ribojimu susijusios nuostatos:

Įstatymo projekto 4 straipsnyje siūloma nustatyti, kad, įgyvendinant gaisrų prevenciją, gesinant gaisrus ir atliekant gelbėjimo darbus, šio bei kitų įstatymų, reglamentuojančių priešgaisrinę saugą ir gelbėjimo darbus, nustatytais atvejais ir tvarka gali būti laikinai apribota ne tik asmens judėjimo laisvė, nuosavybės ir būsto neliečiamumo teisės, objektų eksploatavimas (nurodytų teisių ir laisvių laikinas ribojimas įtvirtintas galiojančiame PSĮ), bet ir teisė į privataus gyvenimo neliečiamumą, teisė į asmens duomenų apsaugą. Tokiu reglamentavimu siekiama įteisinti galimybę VPP pareigūnams, įgyvendinantiems gaisrų prevenciją, taip pat ir VPGT vidaus tarnybos sistemos pareigūnams ir darbuotojams, gesinantiems gaisrus ir atliekantiems gelbėjimo darbus, šių darbų metu fotografuoti, daryti vaizdo ir (arba) garso įrašus. Siekiant tinkamai reglamentuoti šią teisę, Įstatymo projekto 13 straipsnio 2 dalies 4 punkte, Įstatymo projekto 17 straipsnio 2 dalyje ir Įstatymo projekto 18 straipsnio 2 dalyje nustatoma, kokiais atvejais ir kokio subjekto nustatyta tvarka galios teisė fotografuoti, daryti vaizdo ir (arba) garso įrašus. Siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi asmens

duomenų tvarkymą ir apsaugą reglamentuojančių teisės aktų, Įstatymo projekte PAGD direktoriui nustatoma pareiga priimti teisės aktą, nustatantį fotografavimo, vaizdo ir garso įrašų darymo tvarką, kurioje bus įtvirtinti konkretūs atvejai dėl asmens duomenų tvarkymo naudojant technines vaizdo ir garso priemones, tvarkomų asmens duomenų apimtis ir t.t.

Įstatymo projekto 13 straipsnio 2 dalies 4 punkto nuostata būtų taikoma VPP priežiūros pareigūnui dalyvaujant statybos užbaigimo komisijų veikloje ir atliekant eksploatuojamų objektų patikrinimus, kurių metu techninėmis vaizdo ir (ar) garso priemonėmis būtų fiksuojama patikrinimo eiga, nustatyti pažeidimai. Statybos užbaigimo procedūra tiesiogiai siejama su statybų pabaiga ir saugia pastato eksploatavimo pradžia, o periodiniai objekto patikrinimai atliekami siekiant išlaikyti teisės aktuose nustatytą saugos lygį visą ekonomiškai pagrįstą statinio naudojimo trukmę. Todėl tokios prevencinės priemonės, kuriomis siekiama užkirsti kelią gaisrams kilti, kartu užtikrinant ir visuomenės saugumą, savaime nelaikytinos konstituciškai nepagrįstu žmogaus teisės į privatumą ribojimu. Paminėtina ir tai, kad Įstatymo projekte išliks nuostata, ribojanti pareigūnų patekimą į gyvenamąsias patalpas, t. y. gyvenamųjų patalpų atitiktis priešgaisrinės saugos reikalavimams galės būti tikrinama tik jų savininko sutikimu, be savininko sutikimo – tik teismo sprendimu, o tokio sutikimo ar sprendimo neturintys pareigūnai į gyvenamąsias patalpas neturės teisės patekti, taigi ir filmuoti ar fotografuoti. Pritarus siūlomam pakeitimui, įrodinėjimo procesas ginčo atveju taptų paprastesnis, būtų apribotos galimybės asmenų galimam piktnaudžiavimui.

Be to, atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu suteikiama teisė riboti svarbias žmogaus teises, siūloma Įstatymo projekto 4 straipsnyje reglamentuoti proporcingumo principą ir numatyti atitinkamus nustatytų ribojimų panaikinimo reikalavimus.

4.3. Tikslinamos ir išgryninamos valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų funkcijos priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų srityse:

Įstatymo projekto 5–9 straipsniuose iš esmės patikslintos valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų funkcijos priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų srityse, šios funkcijos Įstatymo projekte pervadinamos į kompetenciją. Įstatymo projekto 5 straipsnyje atsisakoma Vyriausybei nebūdingų ar kituose teisės aktuose jau nustatytų funkcijų kartojimo ir nustatoma, kokius teisės aktus Vyriausybė turi patvirtinti.

Įstatymo projekto 6 straipsnyje nustatomos Vidaus reikalų ministerijos ir vidaus reikalų ministro funkcijos, tokios kaip: Vidaus reikalų ministerija formuoja valstybės politiką priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų srityse, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą, organizuoja gaisrų prevenciją, įgyvendina gaisrų prevencijos priemones vidaus reikalų ministro valdymo srityse, vertina valstybinio gaisrų prevencijos veiksmų plano priemonių įgyvendinimo rezultatus; atsisakoma neaiškių ar kituose teisės aktuose jau nustatytų funkcijų. Nustatoma, kad vidaus reikalų ministras tvirtins valstybinį gaisrų prevencijos veiksmų planą, gaisrų prevencijos priemonių poveikio vertinimo metodiką, taip pat nustatys:

- valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų funkcijos įgyvendinimo priežiūros tvarką;

- kriterijus, kuriuos atitinkančios organizacijos vadovas ir tokios organizacijos valstybės tarnautojas ar darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį, kuriam jos vadovas yra pavedęs kontroliuoti priešgaisrinę saugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų (toliau – priešgaisrinės saugos reikalavimai) įgyvendinimą organizacijoje ir imtis priemonių priešgaisrinės saugos reikalavimams įgyvendinti, privalo išklausyti priešgaisrinės saugos mokymo programą;

- žinybinių priešgaisrinių pajėgų įsteigimo gaisro atžvilgiu pavojingame objekte tvarką;

- sutarčių dėl priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų atlikimo užtikrinimo gaisro atžvilgiu pavojingame objekte sudarymo su PAGD tvarką.

Įstatymo projekto 7 straipsnyje siūloma nustatyti, kad PAGD yra pagrindinė institucija, įgyvendinanti valstybės politiką priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų srityse, ir nustatomos su šia PAGD kompetencija susijusios funkcijos. Siūloma įgalioti PAGD direktorių, vadovaujantis Standarte nustatytais kriterijais, atsižvelgiant į PAGD vykdytas konsultacijas su suinteresuotomis savivaldybių institucijomis ir įstaigomis ir suderinus su vidaus reikalų ministru, nustatyti VPGT ir SPT struktūrinių padalinių skaičių ir išsidėstymą Lietuvos Respublikos teritorijoje. Šia Įstatymo projekto nuostata bus

atliepta Vyriausybės strateginės analizės centro (toliau – STRATA) rekomendacija pertvarkyti ugniagesių komandų išdėstymą atsižvelgiant į gyventojų tankį, vertinant gaisrų bei žuvusiųjų skaičių, gaisrų kilimo riziką, taip pat ir Valstybės kontrolės rekomendacijos: valstybės mastu įvertinti priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų poreikį ir nustatyti, kiek ir kokių ugniagesių komandų būtina suformuoti, bei peržiūrėti šių pajėgų išdėstymą, kad šios pajėgos, galinčios atlikti visus gaisrų gesinimo ir gelbėjimo darbus, į įvykio vietą atvyktų standarte nustatytu laiku. Laukiama, kad patobulinus ugniagesių komandų tinklą sutrumpės šių pajėgų atvykimo į įvykio vietą laikas, o ugniagesių komandos, kurių veiklos teritorija sutampa arba kurių iškvietimų į įvykius skaičius, tenkantis per metus, yra ypač mažas, bus perdislokuotos ar panaikintos, taip užtikrinant efektyvų valstybės biudžeto lėšų panaudojimą ir didesnį gyventojų saugumą. Paminėti kriterijai, kurie turės būti įvertinti PAGD direktoriui tvirtinant VPGT ir SPT struktūrinių padalinių skaičių ir išsidėstymą Lietuvos Respublikos teritorijoje, bus nustatyti Standarte, kuris, priėmus įstatymus, bus iš esmės peržiūrėtas ir keičiamas. Planuojama, kad po pokyčių į ne mažiau kaip 85 proc. įvykių miestuose ir kaimo gyvenamosiose vietovėse priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos atvyks atitinkamai per 8 min. ir 18 min. ar greičiau. Įstatymo projekto 7 straipsnyje taip pat siūloma nustatyti, kad Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto nustatyta pareigūnų rotacija taip pat taikoma PAGD priešgaisrinių gelbėjimo valdybų priešgaisrinių gelbėjimo tarnybų viršininkams (šiuo metu pagal galiojantį PSĮ 7 straipsnio 2 dalį pareigūnų rotacija taikoma tik PAGD priešgaisrinių gelbėjimo valdybų vadovams ir jų pavaduotojams). Šia nuostata siekiama išplėsti Vidaus tarnybos statute nustatytos pareigūnų rotacijos taikymą platesniam viduriniosios grandies vadovų ratui. Siūlomu rotacijos išplėtimu siekiama viduriniosios grandies vadovų mobilumo, keitimosi profesine patirtimi, kompetencijų plėtros, taip pat didėjančio organizacinio atsparumo bei pasitikėjimo PAGD veikla.

Įstatymo projekto 7 ir 9 straipsniuose siūloma reglamentuoti iki šiol PSĮ nereglamentuotus, tačiau PAGD organizuojamus ir (ar) atliekamus, taip pat ir SPT atliekamus gelbėjimo darbus. Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kokius gelbėjimo darbus organizuoja ir (ar) atlieka PAGD ir kokius gelbėjimo darbus atlieka SPT. Kaip atliekami šie darbai, turės nustatyti PAGD direktorius. Taip bus aiškiai reglamentuoti atliekami gelbėjimo darbai, jų organizavimas ir bendradarbiavimas tarp PAGD ir SPT, darbams atlikti reikalinga įranga, jos kiekis ir kt.

Įstatymo projekto 8 straipsnyje reglamentuojama valstybės institucijų ir įstaigų kompetencija.

Įstatymo projekto 9 straipsnyje iš esmės patikslintos savivaldybių institucijų funkcijos priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų srityse, aiškiai išskiriant savivaldybės tarybos, mero, savivaldybės administracijos direktoriaus ir savivaldybių priešgaisrinių tarnybų kompetencijas.

Įstatymo projekto 9 straipsnis papildytas nauja prievole savivaldybės administracijos direktoriui organizuoti savivaldybės valdomų, naudojamų ir (ar) disponuojamų inžinerinių statinių ir jų įrenginių, skirtų gaisrams gesinti, priežiūrą. Ši prievolė nustatoma atsižvelgiant į tai, kad praktikoje PAGD mato, jog įvairūs subjektai, kuriems nuosavybės teise priklauso gaisrams gesinti skirti inžineriniai statiniai ir jų įrenginiai, įrengiami vykdant atitinkamus priešgaisrinę saugą reglamentuojančius teisės aktų reikalavimus, siekiant pastatyti statinius, kuriems keliami atitinkami reikalavimai, užsiimti atitinkama komercine ar ūkine veikla ir pan.; vėliau šių statinių ar įrenginių niekas neprižiūri ir nežino, kokia jų būklė, ar jie tinkamai veikia. Tokia situacija iš esmės daro beprasmį pirminį tokių statinių ar įrenginių įrengimą, nes be tinkamos techninės priežiūros po tam tikro laiko šie statiniai ar įrenginiai tampa netinkami naudoti pagal paskirtį. Taip pat Įstatymo projekto 9 straipsnio 4 dalyje siūloma nustatyti savivaldybės, kurioje įsteigta savivaldybės priešgaisrinė tarnyba, administracijos direktoriaus funkcijas organizuojant ir įgyvendinant gaisrų prevenciją. Savivaldybėse, kuriose neįsteigta savivaldybės priešgaisrinė tarnyba, gaisrų prevencijos organizavimo ir įgyvendinimo tvarką nustatys PAGD direktorius (Įstatymo projekto 7 straipsnio 3 dalies 10 p.). Be to, Įstatymo projekto 9 straipsnio 4 dalyje, siekiant užtikrinti valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų funkcijos tinkamą įgyvendinimą ir gaisrų prevenciją, reglamentuojamos savivaldybės, kurioje įsteigta savivaldybės priešgaisrinė tarnyba, administracijos direktoriaus atitinkamos funkcijos.

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės audito ataskaitoje pateiktą rekomendaciją, Įstatymo projekto 9 straipsnyje aiškiai reglamentuojama, kokias funkcijas vykdo SPT, atlikdama valstybinę (valstybės perduotą savivaldybėms) priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų funkciją.

4.4. Tikslinamos gyventojų teisės ir pareigos; siekiant stiprinti daugiabučių gyvenamųjų namų priešgaisrinę saugą, nustatomos daugiabučių gyvenamųjų namų bendrojo naudojimo objektų valdytojų teisės ir pareigos:

Įstatymo projekto 10 straipsnio 1 ir 2 dalyse reglamentuojamos gyventojų teisės ir pareigos, o 4 dalyje daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų valdytojų ir daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkų pareigos, kurios yra iš esmės tapačios Įstatymo projekto 10 straipsnio 2 dalyje nustatytoms pareigoms gyventojams, tik atsižvelgiant į jų bendrąją paskirtį, daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų valdytojams 2 dalies 1–3 punktuose nustatytas pareigas. Jeigu daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų valdytojas neįsteigtas, neįgaliotas, neišrinktas ir nepaskirtas arba jis likviduotas, atšauktas ar kitaip pasibaigę jo įgaliojimai, tuomet daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkams nustatomos tokios pat pareigos kaip ir gyventojams. Įstatymo projekto 10 straipsnyje atsisakyta gyventojų teisės į gaisro metu padarytos žalos atlyginimą, nes buvusi norma nurodė, kad tai vykdoma Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) nustatyta tvarka; tačiau nuostata buvo netiksli, nes nebuvo aišku, kokiais atvejais gyventojas turi teisę į gaisro metu padarytos žalos atlyginimą ir koks ar kokie CK straipsniai reglamentuoja teisę į gaisro metu padarytos žalos atlyginimą.

Kadangi Įstatymo projekte nustatyta gyventojų pareiga tam tikrais atvejais leisti naudotis jiems priklausančiu turtu (pavyzdžiui, transporto priemonėmis, ryšio priemonėmis ir pan.), nustatoma nauja gyventojų teisė į Įstatymo projekto 25 straipsnyje nurodytų nuostolių, susijusių su jų valdomo, naudojamo ir (ar) disponuojamo turto panaudojimu, atlyginimą.

Teisė, numačiusi gyventojų teisę dalyvauti nustatant gaisro, padariusio žalą jų sveikatai ar turtui, priežastis, keičiama į teisę gauti informaciją apie gaisrą ar kitą įvykį, kuriuos likviduojant dalyvavo priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos. Pažymėtina, kad gaisro priežasties nustatymas vykdomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso, ANK ir PAGD direktoriaus įsakymų nuostatomis. Minėti teisės aktai nenumato galimybės gyventojams dalyvauti atliekant tyrimo veiksmus. Todėl Įstatymo projekte nustatoma teisė gauti informaciją apie gaisrą ar kitą įvykį, kuriuos likviduojant dalyvavo priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos.

Įstatymo projekto 10 straipsnis papildytas nauja pareiga gyventojams atlikti jų valdomų, naudojamų ir (ar) disponuojamų gaisrams gesinti skirtų statinių ir jų įrenginių techninę priežiūrą. Šios nuostatos tikslas analogiškas, kaip ir pirmiau paminėtos pareigos dėl savivaldybės valdomų, naudojamų ir (ar) disponuojamų inžinerinių statinių ir jų įrenginių, skirtų gaisrams gesinti, priežiūros. Siekiant stiprinti daugiabučių gyvenamųjų pastatų priešgaisrinę priežiūrą ir atsižvelgiant į tai, kad pagal CK 4.85 straipsnį namo bendrojo naudojimo objektų priežiūra ir valdymas yra priskirti namo bendrojo naudojimo objektų valdytojams, Įstatymo projekto 10 straipsnis taip pat papildytas daugiabučių gyvenamųjų namų bendrojo naudojimo objektų valdytojų ir daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkų pareiga atlikti jų valdomų, naudojamų ir (ar) disponuojamų gaisrams gesinti skirtų inžinerinių statinių ir jų įrenginių techninę priežiūrą. Kadangi daugiabučiuose gyvenamuosiuose pastatuose esantys priešgaisriniai įrenginiai (evakuacinės kopėčios, vandens čiaupai, evakuaciniai koridoriai) yra namo bendrojo naudojimo objektai ir priklauso visiems namo gyventojams, tai nenustačius pareigos daugiabučių gyvenamųjų namų bendrojo naudojimo objektų valdytojams atlikti jų valdomų, naudojamų ir (ar) disponuojamų gaisrams gesinti skirtų inžinerinių statinių ir jų įrenginių techninę priežiūrą, liktų neišspręstas atsakomybės už minėtų įrenginių priežiūrą klausimas, taip pat kiti namo bendrojo naudojimo objektų valdytojo santykio su priešgaisrine sauga, reagavimu į gaisrą ir kt. klausimai jiems atliekant pavestas atstovavimo gyventojams priklausančių bendrojo naudojimo objektų priežiūros funkcijas. Atsižvelgiant į praktikoje kylančias teisės normų taikymo problemas, Įstatymo projekto 10 straipsnyje taip pat patikslintos kitos gyventojų, daugiabučių gyvenamųjų namų bendrojo naudojimo objektų valdytojų ir daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkų pareigos.

4.5. Tikslinami žinybinių priešgaisrinių pajėgų įsteigimo ir sutarčių dėl priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų atlikimo sudarymo su PAGD kriterijai, organizacijų vadovų teisės ir pareigos:

Įstatymo projekto 11 straipsnyje reglamentuojamos organizacijų ir jų vadovų teisės ir pareigos, kurių dalis tapačios buvusioms PSĮ įmonių, įstaigų, organizacijų ir jų vadovų teisėms ir pareigoms. Įstatymo projekto 11 straipsnyje panaikinta teisė į gaisro metu padarytos žalos atlyginimą, nes galiojanti norma nurodo, kad tai vykdoma CK nustatyta tvarka, o tai yra bendrinė teisės norma, kuriai nereikia specialaus reglamentavimo. Kaip ir gyventojų atžvilgiu, Įstatymo projekto 11 straipsnyje nustatyta, kad organizacijų vadovai ar jų įgalioti kiti organizacijų atstovai turi teisę vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka kreiptis dėl šio įstatymo 25 straipsnyje nurodytų nuostolių atlyginimo.

Atsižvelgiant į praktikoje kylančias diskusijas ir į konstitucinę doktriną, Įstatymo projekto 11 straipsnio 1 dalyje siūloma reglamentuoti konkrečius kriterijus, susijusius su naftos produktų perdirbimu bei sandėliavimu, didelės galios elektros energijos gamybos objektų valdymu, chemijos pramone bei jos gaminamų trąšų produkcijos sandėliavimu, tam tikro masto medienos bei laivų statybos ir remonto pramone. Šie kriterijai pasirinkti atsižvelgiant į objekte saugomų medžiagų pavojingumą, jų kiekius, gamybinius pajėgumus ir šios veiklos keliamą grėsmę kilti didelio masto gaisrams. Siūloma nustatyti, kad šiuos kriterijus atitinkančiose organizacijose privaloma įsteigti jų lėšomis išlaikomas žinybines priešgaisrines pajėgas, kurios užtikrintų tinkamą reagavimą kilus gaisrui. Kadangi šios žinybinės priešgaisrinės pajėgos nebūtų steigiamos Įstatymo projekto 11 straipsnio 3 ir 4 dalyse nustatytais atvejais, siekiant teisinio aiškumo, Įstatymo projekto 11 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta speciali išimtis (išlyga), t. y., kad 11 straipsnio 3 ir 4 dalyse nustatytais atvejais (kai privalu sudaryti sutartis su PAGD dėl priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų atlikimo užtikrinimo) nėra pareigos steigti žinybinių priešgaisrinių pajėgų. Atitinkamai Įstatymo projekto 11 straipsnio 3 ir 4 dalyse siūloma reglamentuoti konkrečius kriterijus, kuriuos atitinkančios organizacijos privalo sudaryti sutartį su PAGD dėl priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų atlikimo užtikrinimo šiame objekte. Įstatymo projekto 11 straipsnio 3 dalyje nustatomi kriterijai, susiję su Įstatymo projekto 11 straipsnio 1 dalimi, t. y. papildomai nustatomas didesnis kiekis medžiagų ar didesni gamybiniai pajėgumai. Kriterijai parinkti atsižvelgiant į objektų ir juose saugomų bei disponuojamų medžiagų pobūdį ir jų keliamą pavojų. Įstatymo projekto 11 straipsnio kitose dalyse patikslinamos dalies organizacijų vadovų teisės ir pareigos. Taip pat atsižvelgiant į Įstatymo projekto 9 straipsnio 3 dalies ir 10 straipsnio 2 dalies 7 punkto nuostatas, kuriose nustatoma savivaldybių administracijų direktorių ir gyventojų pareiga organizuoti ar atlikti valdomų, naudojamų ir (ar) disponuojamų inžinerinių statinių ir jų įrenginių, skirtų gaisrams gesinti, priežiūrą, siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo ir darnos, analogiškai ir Įstatymo projekto 11 straipsnis papildytas organizacijų vadovų pareiga užtikrinti, kad organizacijų statiniuose, jų patalpose ir teritorijoje įrengti inžineriniai statiniai ir jų įrenginiai, skirti gaisrams gesinti, būtų techniškai tvarkingi ir veiktų.

4.6. Tobulinamas valstybinės priešgaisrinės priežiūros vykdymas ir gaisrų prevencijos organizavimas:

Įstatymo projekto 12–13 straipsniuose siūloma reglamentuoti valstybinę priešgaisrinę priežiūrą ir jos pareigūnų vykdomas funkcijas bei teises. Valstybinės priešgaisrinės priežiūros subjektai ir detalesnės jų funkcijos, organizaciniai bei funkciniai ryšiai, pavaldumas bei atsakomybė bus reglamentuoti valstybinės priešgaisrinės priežiūros nuostatuose, kuriuos tvirtins Vyriausybė.

Įstatymo projekto 13 straipsnyje siūloma nustatyti VPP įgyvendinimo būdus. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 165 straipsnio 1 dalyje PAGD yra įvardytas ikiteisminio tyrimo įstaiga, kai tiriamos nusikalstamos veikos, išaiškėjusios PAGD atliekant tiesiogines funkcijas, numatytas jo veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose, Įstatymo projekto 13 straipsnio 2 dalyje siūloma įtraukti ir ikiteisminio tyrimo funkciją, kurią dėl nusikalstamų veikų, išaiškėjusių vykdant atitinkamas VPP funkcijas, atliks Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nustatyta tvarka įgalioti ir atitinkamą kvalifikaciją turintys VPP pareigūnai. Taip pat siūloma aiškiai reglamentuoti, kad PAGD vadovo įgalioti VPP pareigūnai pradeda administracinių nusižengimų teiseną, atlieka administracinių nusižengimų tyrimą ir surašo administracinių

nusižengimų protokolus dėl administracinių nusižengimų, išaiškėjusių vykdant atitinkamas VPP funkcijas. Atitinkamai šio straipsnio 4 dalyje siūloma nustatyti, kad VPP pareigūnai turi ir kitų teisių, nustatytų priešgaisrinę saugą reglamentuojančiuose teisės aktuose, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse. Taip pat siekiant pagerinti VVP pareigūnų veiklos kokybę ir fiksuoti svarbius įrodymus, jiems atliekant Įstatymo projekto 13 straipsnio 1 dalyje nurodytas valstybinės priešgaisrinės priežiūros funkcijas, Įstatymo projekto 13 straipsnio 3 dalies 4 punkte siūloma VPP pareigūnams suteikti teisę PAGD direktoriaus nustatyta tvarka fotografuoti, daryti vaizdo ir (arba) garso įrašus. Tikimasi, kad tai taip pat padės didinti korupcijos prevenciją, surinkti svarbius įrodymus, fiksuoti asmenų neteisėtas veikas ir neveikimą bei greičiau ir efektyviau įvertinti VVP pareigūnų veiklos trūkumus kilus ginčams.

Siekiant tobulinti gaisrų prevencijos organizavimą Įstatymo projektą siūloma papildyti nauju 14 straipsniu, kuriame siūloma nustatyti institucijų, atsakingų už gaisrų prevenciją, funkcijas bei atsakomybę, gaisrų prevencijos įgyvendinimą ir įgyvendinimo koordinavimą. Įgyvendinant Valstybės kontrolės rekomendacijas siūloma nustatyti, kad Vidaus reikalų ministerija organizuoja gaisrų prevenciją siūlydama rengiamame valstybiniame gaisrų prevencijos veiksmų plane nustatyti siektinus tikslus, teikdama rekomendacijas dėl gaisrų prevencijos gerinimo, teikdama valstybės ir savivaldybių institucijoms bei įstaigoms rekomendacijas dėl gaisrų prevencijos gerinimo, taip pat koordinuoja tarpinstitucinį bendradarbiavimą gaisrų prevencijos srityje, įgyvendina valstybiniame gaisrų prevencijos veiksmų plane nustatytas gaisrų prevencijos priemones vidaus reikalų ministro valdymo srityse ir koordinuoja jų įgyvendinimą.

Įstatymo projekto 14 straipsnyje taip pat reglamentuojama kitų valstybės ir savivaldybių institucijų kompetencija gaisrų prevencijos veikloje. Be to, nustatomi atsakingų institucijų organizuojamos gaisrų prevencijos įgyvendinimo būdai: nustatant teritorijų planavimo priešgaisrinės saugos reikalavimus, statinių projektavimo priešgaisrinės saugos reikalavimus, objektų eksploatavimo priešgaisrinės saugos reikalavimus, atliekamų darbų priešgaisrinės saugos, procesų, žmonių veiksmų reikalavimus, įgyvendinant gaisrų prevencijos veiksmų planus, vykdant prevencines akcijas ir šviečiant gyventojus priešgaisrinės saugos klausimais.

Įstatymo projekto 14 straipsnis taip pat papildomas praktikoje jau pasiteisinusiu prevencijos įgyvendinimo būdu: lankytis gyventojų būstuose siekiant padėti gyventojams įsivertinti būsto atitiktį priešgaisrinę saugą reglamentuojantiems teisės aktams, organizuojant ir pasiūlant priemones jai gerinti, suteikiant gyventojams saugaus elgesio žinių. Gyventojų būstuose bus lankomasi tik gyventojui sutikus, o toks apsilankymas nelaikytinas valstybinės priešgaisrinės priežiūros patikrinimu. Asmens atsisakymas įsileisti darbuotojus nesukels jam neigiamų teisinių padarinių. Tokių apsilankymų metu nebus renkami asmens duomenys, o informacija apie būsto atitiktį priešgaisrinės saugos reikalavimus nebus perduodama VPP pareigūnams ir naudojama administracinei atsakomybei taikyti. Šiais pakeitimais siekiama nustatyti aiškią gaisrų prevencijos organizavimo sistemą, institucijų funkcijas bei atsakomybes koordinuojant gaisrų prevenciją.

Siūloma nustatyti teisę nevyriausybinėms organizacijoms ir asociacijoms, sudariusioms bendradarbiavimo sutartį su PAGD, neatlygintinai įgyvendinti šioje sutartyje numatytas gaisrų prevencijos ir saugaus elgesio priemones (Įstatymo projekto 14 straipsnio 9 dalis). Šiais pakeitimais įgyvendinama ir Valstybės kontrolės atlikto audito rekomendacija dėl gaisrų prevencijos ir institucijų kompetencijos.

Įstatymo projekto 15 straipsnyje siūloma reglamentuoti gyventojų švietimą gaisrų prevencijos bei saugaus elgesio klausimais. Siūloma nustatyti, kad gaisrų prevencijos bei saugaus elgesio žinių mastą ugdymo programose nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras, suderinęs su PAGD. Taip pat siūloma nustatyti, kaip vykdomas bendras gyventojų švietimas gaisrų prevencijos bei saugaus elgesio klausimais. Tikimasi, kad Įstatymo projekto 14–15 straipsniuose siūlomas naujas, aiškesnis reguliavimas padės valstybės ir savivaldybių institucijoms labiau įsitraukti į gaisrų prevencijos veiklą, padės sumažinti gaisrų skaičių ir jų nuostolius.

4.7. Tobulinamas gaisrų gesinimo ir gelbėjimo darbų organizavimas:

Įstatymo projekto 16–19 straipsniuose siūloma reglamentuoti gaisrų gesinimo ir gelbėjimo darbų organizavimą. Įstatymo projekto 16 straipsnyje reglamentuojama iš esmės tapati buvusioms

PSĮ priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų sudėtis, išskyrus tai, kad vietoj „savanoriškų savanorių organizacijų“ priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų sudėtine dalimi įrašomi savanorių ugniagesių veiklą organizuojančių „priimančiųjų organizacijų“ pasitelkti savanoriai ugniagesiai. Priimančiosios organizacijos sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos savanoriškos veiklos įstatyme. Papildomai siūloma nustatyti valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos padalinių ir savivaldybių priešgaisrinių tarnybų steigimo pagrindus. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekto 16 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog į priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų sudėtį įeina ir priimančiosios organizacijos, Įstatymo projekte siūloma nustatyti priimančiosios organizacijos esminę paskirtį priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų sudėtyje.

Tikslinamas patekimas į diplomatinį imunitetą turinčių asmenų patalpas ir transporto priemones. Įstatymo projekto 17 ir 18 straipsniuose patikslinamos patekimo į Lietuvos Respublikoje akredituotų užsienio valstybių diplomatinių atstovybių, konsulinių įstaigų, tarptautinių organizacijų atstovybių, Europos Sąjungos įstaigų ir kitų atstovybių patalpas (įskaitant šių atstovybių vadovų rezidencijas), taip pat nurodytų įstaigų ir kitų atstovybių transporto priemones sąlygos.

Įtvirtinamos vaizdo ir garso fiksavimo galimybės. Siekiant, kad būtų objektyviai nustatomos gaisro priežastys, kad būtų fiksuojamos aplinkybės, kai asmenys trukdo atlikti gaisro gesinimo darbus arba gelbėjimo darbus, kad objektyviai būtų nustatomos gaisro gesinimo darbų ar gelbėjimo darbų atlikimo aplinkybės skundų atvejais, siūloma Įstatymo projektą (17 ir 18 straipsnius) papildyti nuostata, kad gaisro gesinimo ir gelbėjimo darbų atlikimo metu PAGD direktoriaus nustatyta tvarka gali būti fotografuojama, daromas vaizdo ir (arba) garso įrašas.

Įtvirtinamas Lietuvos viešojo saugumo ir pagalbos tarnybų skaitmeninio mobiliojo radijo ryšio tinklo ir radijo ryšio terminalų naudojimas. Įstatymo projektas (16 straipsnio 4 dalis) papildomas nauja nuostata, kad priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos tarpusavio sąveikai užtikrinti, operatyviajam pajėgų valdymui atlikti ir veiksmams koordinuoti, keistis duomenimis, informacijai apie pagalbos skambučius, pagalbos prašymus ir reagavimą į juos kaupti naudoja Lietuvos viešojo saugumo ir pagalbos tarnybų skaitmeninį mobilųjį radijo ryšio tinklą ir radijo ryšio terminalus, veikiančius nurodytame tinkle.

Nustatoma galimybė sudaryti gaisro gesinimo arba gelbėjimo darbų koordinavimo štabą. Įstatymo projekto 17 ir 18 straipsniuose nustatoma, kad vykdant gaisrų gesinimo ar gelbėjimo darbus gelbėjimo darbų vadovo sprendimu gali būti sudaromi gaisro gesinimo arba gelbėjimo darbų koordinavimo štabai – laikinojo vadovavimo civilinės saugos pajėgoms struktūros, vykdančios gelbėjimo darbų vadovo nurodymus; į štabus būtų įtraukiami gaisro gesinimo ar gelbėjimo darbuose dalyvaujančių civilinės saugos pajėgų ir kitų tarnybų, organizacijų atstovai. Tokia nuostata siekiama sudaryti teisinį pagrindą ir užtikrinti, kad gelbėjimo darbų vadovas turėtų pakankamus įgaliojimus tinkamai organizuoti gaisro gesinimo ar gelbėjimo darbus ir juose dalyvaujančių skubiosios pagalbos ir kitų tarnybų, organizacijų tarpusavio bendradarbiavimą ar sąveiką.

Įstatymo projekto 19 straipsnyje tikslinamos PSĮ nuostatos, reglamentuojančios vadovavimą gaisro gesinimo ir gelbėjimo darbams. PSĮ vartota sąvoka „gaisro gesinimo vadovas“ keičiama Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatyme reglamentuota sąvoka „gelbėjimo darbų vadovas“, nes sąvoka „gaisro gesinimo vadovas“ PSĮ iš esmės atitiko Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatyme reglamentuotą sąvoką „gelbėjimo darbų vadovas“. Atitinkamai straipsnyje atsisakyta gaisro gesinimo vadovo teisių ar įgaliojimų, kurie dubliuoja gelbėjimo darbų vadovo teises ar įgaliojimus, numatytus Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatyme.

4.8. Tikslinamas savanorių ugniagesių veiklos organizavimas:

Įstatymo projekte lieka iš esmės šiuo metu galiojantis savanorių ugniagesių veiklos organizavimo modelis, tinkamas SPT ir už kurio tolesnį vystymą pasisako SPT bendruomenė. Tačiau atsižvelgiant į praktikoje pastebėtus praktinius ir teisinio šios veiklos reguliavimo trūkumus, Įstatymo projekto 20 straipsnyje aiškiai ir nuosekliai išdėstomos priimančiųjų organizacijų funkcijos, kurias jos atliks organizuodamos savanorių ugniagesių veiklą. Taip pat nustatomos institucijos, kurios tvirtins savanorių ugniagesių veiklos atlikimo ir priimančiųjų organizacijų funkcijų vykdymo tvarkos aprašą, parengtą vadovaujantis PAGD direktoriaus nustatyta tipine tvarka.

Įstatymo projekto 21 straipsnio 3 dalyje nustatomi nauji reikalavimai pretenduojantiems į savanorius ugniagesius asmenims, kurie dalyvauja gesinant gaisrus ir padeda atlikti SPT ir VPGT kompetencijai priskirtus gelbėjimo darbus. Siūloma pretendentams į nurodytos kategorijos savanorius ugniagesius nustatyti analogiškus reputacijos reikalavimus, kaip ir asmenims, darbo sutarties pagrindais priimamiems dirbti į SPT ir VPGT darbuotojo pareigas, kadangi šie savanoriai ugniagesiai į gaisrus ar kitus įvykius dažniausiai vyksta kartu su SPT ar VPGT ugniagesiais ir juose padeda gesinti gaisrus ir atlikti SPT ir VPGT kompetencijai priskirtus gelbėjimo darbus. Vertinant iš teisinės pusės, nurodytos kategorijos savanorių ugniagesių reputacijos reikalavimai neturėtų skirtis nuo SPT ir VPGT ugniagesiams keliamų reikalavimų.

Paminėtina, kad Įstatymo projekto 21 straipsnio 1–4 dalyse nustatomi reikalavimai pretenduojantiems į savanorius ugniagesius asmenims, Įstatymo projekto 21 straipsnio 6 dalyje nustatoma, kad prieš sudarydama rašytinę savanoriškos veiklos sutartį su asmeniu, siekiančiu tapti savanoriu ugniagesiu, priimančioji organizacija turi patikrinti, ar šis asmuo atitinka šio straipsnio 1 arba 2 dalyje ir, kai taikoma, 5 dalyje nustatytus reikalavimus ir nėra šio straipsnio 3 ar 4 dalyje nurodytų aplinkybių, Įstatymo projekto 21 str. 7 d. priimančiajai organizacijai, suteikiama teisė tiesiogiai kreiptis į teisėsaugos, kontrolės ir kitas institucijas, įstaigas minėtos atitikties patikrinimui atlikti (pažymėtina, kad analogišką teisė Įstatymo projekto 23 str. 5 d. yra nustatyta SPT ir VPGT darbuotojus į pareigas priimančiam asmeniui).

Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekto 21 straipsnio 12 dalyje yra nustatoma jog su savanoriu ugniagesiu sudaryta rašytinė savanoriškos veiklos sutartis nutraukiama, jeigu atsiranda arba paaiškėja bent viena iš šio straipsnio 3 dalies 1, 2, 4, 5 ir 6 punktuose ar 4 dalyje nurodytų aplinkybių, Įstatymo projekto 21 straipsnio 11 dalyje priimančiajai organizacijai suteikiama teisė dėl šių aplinkybių patvirtinimo ar paneigimo tiesiogiai kreiptis į teisėsaugos, kontrolės ir kitas institucijas, įstaigas, kaip yra nustatyta Įstatymo projekto 21 straipsnio 7 dalyje.

Siekiant užtikrinti asmens duomenų teisėtą tvarkymą, Įstatymo projekto 21 straipsnyje (toliau ir 23 straipsnyje dėl analogiškų nuostatų) nustatomi tokie asmens duomenų tvarkymo reikalavimai, kurie atitiktų 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – BDAR) 5, 6, 9 ir 10 str. nuostatas. Siūlomu reguliavimu siekiama, kad asmens duomenys būtų tvarkomi duomenų valdytojui vykdant teisės aktais nustatytą teisinę prievolę, t. y. tikrinti, ar asmenys atitinka 21 str. 1–4 dalyse nustatytus reikalavimus, būtinus siekiant tapti savanoriu ugniagesiu. Toks reguliavimas atitiktų tiek BDAR 6 str. 1 d. c punkte, tiek ir Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 5 str. 1 d. 1 p. nustatytą teisėto duomenų tvarkymo sąlygą.

Siūlomu reguliavimu taip pat tenkinami asmens duomenų tvarkymo principai:

– asmens duomenys būtų renkami aiškiai apibrėžtais tikslais, t. y. tik pretendentų į savanorius ugniagesius patikrinimo tikslais (siekiant nustatyti jų atitiktį įstatyme nustatytiems reikalavimams į konkrečias pareigas); tai siūloma nustatyti 21 straipsnio 8 dalyje, kas atitiktų BDAR 5 str. 1 d. b punkte nustatytą tikslo ribojimo principą;

– reikalaujama gauti tik tuos asmens duomenis ir tokia apimtimi, kurių reikia patikrinimo tikslams pasiekti, kas atitinka BDAR 5 str. 1 d. c punkte nustatytą duomenų mažinimo principą;

– pasiekus patikrinimo tikslus, t. y., su savanoriu ugniagesiu sudarius rašytinę savanoriškos veiklos sutartį asmens duomenys būtų iš karto sunaikinami, o kai atsisakoma ją sudaryti, – pasibaigus teisės aktuose, reglamentuojančiuose ginčų nagrinėjimą, nustatytam šio sprendimo apskundimo terminui arba išnagrinėjus skundą dėl šio sprendimo priėmimo; tai nustatyta 21 straipsnio 8 dalyje, kas atitiktų BDAR 5 str. 1 d. e punkte nustatytą saugojimo trukmės apribojimo principą;

– asmens duomenų tvarkymas atitiktų BDAR 6 str. 3 d. b punkte nustatytą viešojo intereso tikslą ir proporcingumą teisėtam duomenų rinkimo tikslui, t. y. būtų sudarytos teisinės prielaidos užtikrinti, kad gaisrų gesinimo ir gelbėjimo darbus atlikti padėtų ir į asmenų patalpas, statinius, teritorijas atliekant šiuos darbus patektų tik nepriekaištingos reputacijos savanoriai ugniagesiai (viešojo saugumo interesas);

– sveikatos duomenys būtų tvarkomi, kad duomenų valdytojas galėtų įvykdyti prievoles ir naudotis specialiomis teisėmis darbo teisės srityje, taip pat dėl svarbaus viešojo intereso priežasčių (specialaus pasirengimo reikalaujančius gaisrų gesinimo ir gelbėjimo darbus atliktų tik nustatytus sveikatos reikalavimus atitinkantys savanoriai ugniagesiai); tai atitiktų BDAR 9 str. 2 d. b ir g punktuose nustatytas specialių kategorijų asmens duomenų tvarkymo sąlygas.

Vadovaujantis BDAR 6 str. 3 d. b punkto ir 10 str. nuostatomis, Įstatymo projekte papildomai nustatomi asmens duomenų (taip pat ir apie padarytas nusikalstamas veikas, teistumą) tvarkymo tikslai, duomenų rūšys (apimtis), duomenų subjektai, duomenų valdytojai, duomenų šaltiniai, teisė reikalauti pateikti asmens duomenis ir pareiga juos pateikti, nustatomas reikalavimas sunaikinti asmens duomenis, kai pasiekiami jų teisėto tvarkymo tikslai, 21 straipsnio 8 dalyje nustatomas reikalavimas, kad prie gautų asmens duomenų prieigą turėtų tik tam įgalioti duomenų valdytojų atstovai, nustatomas draudimas gautus asmens duomenis perduoti tretiesiems asmenims.

Įstatymo projekto 21 straipsnio 12 dalyje yra siūloma aiškiai reglamentuoti, kada savanorio ugniagesio fizinio parengtumo neatitiktis Įstatyme nustatytoms aplinkybėms laikoma galutinai nustatyta.

Taip pat siekiant nesukurti nepagrįstos administracinės naštos priimančiosioms organizacijoms, atsižvelgiant į tai, kad savanoriams ugniagesiams yra nustatyti tokie patys sveikatos ir fizinio parengtumo reikalavimai, kaip ir SPT darbuotojams ar VPGT vidaus tarnybos sistemos pareigūnams ar darbuotojams, o Įstatymo 21 straipsnio 3 ar 4 dalyse nustatytos aplinkybės, dėl kurių asmenys negali tapti savanoriais ugniagesiais, taikomos ir SPT darbuotojams ar VPGT vidaus tarnybos sistemos pareigūnams ar darbuotojams, siūloma Įstatymo 21 straipsnio 6 dalyje nustatyti išimtį, suteikiančią teisę priimančiajai organizacijai neatlikti patikrinimo dėl asmens atitikties 21 straipsnio atitinkamose dalyse nustatytiems reikalavimams, jeigu savanoriu ugniagesiu siekia tapti esamas SPT darbuotojas ar VPGT vidaus tarnybos sistemos pareigūnas ar darbuotojas. Analogiška išimtis nustatoma ir 23 straipsnio 2 dalyje, asmenų priimamų į SPT ar VPGT darbuotojus, atžvilgiu. Atitinkamai Įstatymo projekto baigiamosiose nuostatose siūloma nustatyti pereinamąsias nuostatas dėl asmenų, siekiančių tapti savanoriais ugniagesiais ir priimamų į SPT ar VPGT darbuotojus, kuriems taikoma minėta išimtis, iki 2027 m. birželio 30 d. pradėtų patikrinimo procedūrų nutraukimo po įstatymo įsigaliojimo.

4.9. Tobulinami reikalavimai asmenims, priimamiems į SPT ir VPGT darbuotojų pareigas, taip pat jau einantiems šias pareigas asmenims:

Atsižvelgiant į tai, kad galiojančio PSĮ 18^2 straipsnio 7 dalyje yra nustatyta išimtis, kad esamiems ir buvusiems savivaldybių priešgaisrinių tarnybų ir Valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos pareigūnams ir darbuotojams, pretenduojantiems tapti savanoriais ugniagesiais, netaikomas reikalavimas išklausyti įvadinį mokymo kursą ir išlaikyti egzaminą, lygiai tokia pačia nuostata siūloma papildyti ir Įstatymo projekto 23 straipsnio 1 dalies 6 punktą ir nustatyti, kad į savivaldybių priešgaisrinių tarnybų ar valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos darbuotojo pareigas pretenduojantiems esamiems ir buvusiems savivaldybių priešgaisrinių tarnybų ir valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos darbuotojams, esamiems ir buvusiems valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos vidaus tarnybos sistemos pareigūnams netaikomas reikalavimas Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus nustatyta tvarka baigti įvadinius mokymus ir po šių mokymų išlaikyti egzaminą. Toks siūlymas grindžiamas tuo, kad esamų ir buvusių savivaldybių priešgaisrinių tarnybų ir valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos darbuotojų, esamų ir buvusių valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos vidaus tarnybos sistemos pareigūnų įgyta kvalifikacija yra netgi didesnė, nei ta, kurią jie įgytų minėtuose tik įvadinio lygio mokymuose.

Taip pat Įstatymo projekto 23 straipsnio 4 dalies 3 punkte tikslinamas PSĮ nustatytas reikalavimas, kad į SPT ar VPGT darbuotojo pareigas negali būti priimamas asmuo, pripažintas kaltu dėl sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo padarymo ir kuris turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą. Gesindami gaisrus ir atlikdami gelbėjimo darbus ugniagesiai gelbėtojai turi teisę įeiti į statinius, jų patalpas ir teritorijas, kuriuose kilo gaisras, be statinius, jų patalpas ir teritorijas, kuriuose kilo gaisras, valdančių, naudojančių ir (ar) disponuojančių asmenų sutikimo ir praktikoje šia teise nuolat naudojasi, be to, atliekant gelbėjimo darbus ugniagesiams gelbėtojams tenka susidurti su ypač

privačiais gyventojų, kuriems reikalinga pagalba, epizodais. Atsižvelgiant į tai bei siekiant išvengti gyventojų nepasitenkinimo ir reputacinės žalos, nepakenkti ugniagesių gelbėtojų profesijos prestižui ir gyventojų pasitikėjimui jais, siūloma Įstatymo projekto 23 straipsnio 4 dalies 3 ir 4 punktuose labai aiškiai nustatyti, kad į SPT ar VPGT darbuotojo pareigas negali būti priimamas asmuo, pripažintas kaltu ne tik dėl labai sunkaus ar sunkaus nusikaltimo, bet ir nusikaltimo Lietuvos valstybės nepriklausomybei, teritorijos vientisumui ir konstitucinei santvarkai, žmogaus laisvei, žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, žmogaus nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams padarymo, taip pat dėl atitinkamų nusikaltimų pagal užsienio valstybių baudžiamuosius įstatymus, kai už nurodytus nusikaltimus nėra išnykęs ar panaikintas teistumas.

Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo 23 straipsnio 4 dalyje yra nustatytos aplinkybės, dėl kurių į SPT ar VPGT darbuotojo pareigas asmuo negali būti priimamas, 23 straipsnio 5 dalyje siūloma nustatyti SPT ar VPGT darbuotojus į pareigas priimančio asmens teisę motyvuotu rašytiniu prašymu kreiptis į teisėsaugos, kontrolės ir kitas institucijas, įstaigas, kad šios pateiktų apie asmenį, siekiantį tapti SPT ar VPGT darbuotoju, jų turimą informaciją, nurodytą šio straipsnio 4 dalyje. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekto 23 straipsnio 14 dalies 4 punkte yra nustatoma jog darbo sutartis su SPT ar VPGT darbuotoju nutraukiama, jeigu jam jau dirbant atsiranda ar paaiškėja bent viena iš šio straipsnio 4 dalyje nurodytų aplinkybių, Įstatymo projekto 21 straipsnio 13 dalyje siūloma nustatyti prievolę SPT ar VPGT darbuotojus į pareigas priimančiam asmeniui kreiptis į teisėsaugos, kontrolės ir kitas institucijas, įstaigas šio straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka dėl jų turimos informacijos, nurodytos šio straipsnio 4 dalyje apie SPT ar VPGT darbuotoją, pateikimo.

Kaip ir Įstatymo 21 straipsnio nuostatų atveju, 23 straipsnyje reglamentuotos teisėto ir sąžiningo asmens duomenų tvarkymo užtikrinimo priemonės, kurios atitinka asmens duomenų tvarkymo principus, aprašytus aiškinamojo rašto 4.8 papunktyje.

Įstatymo projekto 23 straipsnio 14 dalies 2 punkte siūloma aiškiau dėstyti sutarties nutraukimo pagrindo dėl neatitikties fizinio parengtumo reikalavimams taikymo aplinkybes, nustatant, kad darbo sutartis su savivaldybės priešgaisrinės tarnybos ir valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos darbuotoju nutraukiama – atlikus pakartotinį savivaldybės priešgaisrinės tarnybos ar valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos darbuotojo fizinio parengtumo atitikties fizinio parengtumo reikalavimams tikrinimą, nustatoma, kad šio darbuotojo fizinis parengtumas neatitinka fizinio parengtumo reikalavimų arba savivaldybės priešgaisrinės tarnybos ar valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos darbuotojas be pateisinamos priežasties nedalyvavo atliekant šį pakartotinį tikrinimą.

Įstatymo projekto 23 straipsnio 15 dalyje siūloma įtvirtinti nuostatas, nustatančias darbo sutarties nutraukimo pagrindų paaiškėjimo (atsiradimo) momentą.

4.10. Numatomas gyventojų ir organizacijų patirtų nuostolių atlyginimas:

Įstatymo projekto 25 straipsnyje siūloma reglamentuoti gyventojų ir organizacijų teisę į patirtų nuostolių (turto netekimas, sužalojimas, turėtos išlaidos ar negautos pajamos), leidus gaisrų gesinimo ir gelbėjimo darbus atliekantiems priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų vidaus tarnybos sistemos pareigūnams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartį, savanoriams ugniagesiams naudotis gaisrui gesinti ar gaisro gesinimui organizuoti, gelbėjimo darbams atlikti gyventojų ir organizacijų valdomais, naudojamais ir (ar) disponuojamais vandens telkiniais, vandens tiekimo sistemomis, transporto (išskyrus Lietuvos Respublikoje akredituotų užsienio valstybių diplomatinių atstovybių, konsulinių įstaigų, atstovybių prie tarptautinių organizacijų, Europos Sąjungos įstaigų ir kitų atstovybių transportą), ryšio priemonėmis ir kitais daiktais, atlyginimą vidaus reikalų ministro tvarka. Šia teise siekiama įgyvendinti konstitucinį principą, kad už įstatymu paimtą turtą turi būti teisingai atlyginta.

4.11. Nustatoma SPT ir VPGT vidaus tarnybos sistemos pareigūnų ir darbuotojų apsauga teisėto veikimo atvejais:

Įstatymo projekto 27 straipsnyje siūloma nustatyti, kad SPT ir VPGT vidaus tarnybos sistemos pareigūnai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį, ir savanoriai ugniagesiai, teisėtai veikiantys pagal šiame įstatyme ir kituose priešgaisrinę saugą ir gelbėjimo darbus reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytus įgaliojimus, neatsako už žalą, padarytą veikiant pagal šiame įstatyme ir kituose

priešgaisrinę saugą ir gelbėjimo darbus reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytus įgaliojimus. Tokia nuostata siekiama apsaugoti nurodytus asmenis nuo perteklinio persekiojimo už padarytą žalą, jeigu jie veikė pagal šiame įstatyme ir kituose priešgaisrinę saugą ir gelbėjimo darbus reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytus įgaliojimus. Tai padės minėtiems asmenims be perdėtos baimės operatyviai vykdyti jiems pavestus gaisrų gesinimo ir gelbėjimo darbus, o tai yra ypač svarbu gelbėjant žmonių sveikatą ir gyvybę. Pastebėtina, kad analogiškas reguliavimas nustatytas ir kituose įstatymuose: pavyzdžiui, Vidaus tarnybos statuto 40 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad vidaus tarnybos sistemos pareigūnai, teisėtai veikiantys pagal įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytus įgaliojimus, neatsako už žalą, padarytą veikiant pagal įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytus įgaliojimus.

4.12. Nustatomos keičiamų įstatymų įgyvendinimo ir taikymo nuostatos:

Įstatymo projekto baigiamosiose nuostatose siūloma nustatyti šias pereinamąsias nuostatas, atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekte atsirado papildomų reikalavimų, arba siūloma atsisakyti šiuo metu galiojančių:

1) atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekto 7 straipsnio 6 dalies 2 punkto nuostatos dėl vidaus tarnybos sistemos pareigūnų rotacijos įsigaliojus įstatymui bus pradėtos taikyti ir atitinkamas pareigas tuo metu jau einantiems vidaus tarnybos sistemos pareigūnams, siūloma nustatyti, kad PAGD priešgaisrinių gelbėjimo valdybų priešgaisrinių gelbėjimo tarnybų viršininkai toliau eina vidaus tarnybos sistemos pareigūno pareigas, kurioms pagal šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų įstatymo projekto 7 straipsnio 6 dalies 2 punktą taikoma pareigūnų rotacija, ir jiems nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos nustatomas 5 metų tarnybos laikotarpis eiti vidaus tarnybos sistemos pareigūno pareigas, kurioms taikoma pareigūnų rotacija. Nustatomas 5 metų arba vienos kadencijos laikotarpis po įstatymo įsigaliojimo pakankamas laikas, suteikiantis galimybę pareigūnams adaptuotis prie pakitusių tarnybos sąlygų. Pasibaigus šiam laikotarpiui PAGD priešgaisrinių gelbėjimo valdybų priešgaisrinių gelbėjimo tarnybų viršininkų rotacija būtų vykdoma tokia pat tvarka, kaip šiuo metu vykdoma PAGD priešgaisrinių gelbėjimo valdybų viršininkams ir jų pavaduotojams, tai yra perkeliant PAGD priešgaisrinės gelbėjimo valdybos priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos viršininką eiti pareigas kitoje aptarnaujamoje teritorijoje (savivaldybėje). Pareigūnų perkėlimo, tarnybos vietos pakeitimo ir socialinių garantijų klausimai bus sprendžiami vadovaujantis Vidaus tarnybos sistemos pareigūnų rotacijos tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2024 m. gegužės 8 d. įsakymu Nr. 1V-326 „Dėl Vidaus tarnybos sistemos pareigūnų rotacijos tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka, taip pat jiems bus taikomos Vidaus tarnybos statuto 33 str. 7 p. ir 65 str. nustatytos socialinės garantijos;

2) atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu siūloma nustatyti papildomą išimtį, kad į savivaldybių priešgaisrinių tarnybų ar valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos darbuotojo pareigas pretenduojantiems esamiems ir buvusiems savivaldybių priešgaisrinių tarnybų ir valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos darbuotojams, esamiems ir buvusiems valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos vidaus tarnybos sistemos pareigūnams netaikomas reikalavimas Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus nustatyta tvarka baigti įvadinius mokymus ir po šių mokymų išlaikyti egzaminą, siūloma nustatyti, kad minėtos išimtys dėl įvadinių mokymų nebaigimo ir egzamino nelaikymo taikomos ir iki 2027 m. birželio 30 d. pradėtoms ir neužbaigtoms priėmimo į savivaldybių priešgaisrinių tarnybų ir valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos darbuotojo, dirbančio pagal darbo sutartį, pareigas procedūroms, jeigu įvadiniai mokymai turi prasidėti arba egzaminai turi būti laikomi 2027 m. liepos 1 d. ar vėliau; analogiškai siūloma nustatyti ir dėl Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų įstatymo 21 straipsnio 6 dalyje nustatytos išimties, taikomos asmenims, siekiantiems tapti savanoriais ugniagesiais;

3) atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu nustatyti papildomi nusikaltimai, dėl kurių padarymo asmenys negali būti priimti į SPT ir VPGT darbuotojų pareigas, siūloma nustatyti, kad Priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų įstatymo 23 straipsnio 4 dalies 3 ir 4 punktų nuostatos taikomos asmenims, priimtiems į savivaldybių priešgaisrinių tarnybų ir valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos (PAGD ir jam pavaldžių įstaigų) darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį, pareigas iki šio įstatymo įsigaliojimo, tik tais atvejais, kai faktai ar aplinkybės, dėl kurių šie asmenys

gali būti pripažinti neatitinkančiais šių nuostatų, bus įvykę po šio įstatymo įsigaliojimo; analogiškai siūloma nustatyti ir dėl Priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų įstatymo 21 straipsnio 3 dalies 2,4, 5 ir 6 punktų nuostatų, taikomų asmenims, siekiantiems tapti savanoriais ugniagesiais.

4.13. Griežtinama administracinė atsakomybė už priešgaisrinę saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimą, tobulinama administracinių nusižengimų teisena tiriant šiuos pažeidimus:

ANK pakeitimo projektu siūloma 3–10 kartų padidinti baudas už ANK 279, 288, 413, 506 ir 525 straipsniuose numatytus priešgaisrinės saugos taisyklių pažeidimus. Atsisakyti ANK 413 straipsnio 1 dalyje numatytų administracinio nusižengimo požymių turinčių veikų pripažinimo mažai pavojingų administracinio nusižengimo požymių turinčiomis veikomis. Tuo siekiama ne tik administracinių nuobaudų paskirties „atgrasyti asmenis nuo administracinių nusižengimų ar nusikalstamų veikų darymo ir paveikti administracinius nusižengimus padariusius asmenis, kad jie laikytųsi įstatymų ir vėl nedarytų administracinių nusižengimų“, bet ir skatinti subjektus, kurių veikloje nustatyti pažeidimai, pašalinti padarytus pažeidimus, taip pat atgrasyti nuo priešgaisrinės saugos reikalavimų nesilaikymo asmenis, kurie dar nebuvo bausti iki pažeidimo nustatymo, siekiant, kad būtų laikomasi priešgaisrinės saugos reikalavimų ne po pažeidimų nustatymo, o iki jų padarymo ir taip gerinti priešgaisrinės saugos užtikrinimo būklę, sumažinti gaisrų ir juose žūvančių asmenų skaičių.

Kadangi ANK 525 straipsnio administracinių nusižengimų dispozicijos yra abstrakčios, o nusižengimų sudėtis yra formali ir yra bendroji teisės norma dėl ANK 279, 288 ir 413 straipsnių, minėtuose ANK straipsniuose siūlytume subalansuoti baudų už priešgaisrinių taisyklių nesilaikymą dydžius taip, kad už ANK 525 straipsnyje numatytus nusižengimus nustatytos baudos nebūtų didesnės už ANK 279, 288 ir 413 straipsniuose numatytus nusižengimus nustatytas baudas.

ANK pakeitimo projektu siūloma ANK 413 straipsnio 1 ir 2 dalis sujungti ir už oro transporto priešgaisrinės saugos taisyklių pažeidimus taikyti tokias pačias baudas, kaip ir už geležinkelių, vidaus vandenų, jūrų ir oro transporto priešgaisrinės saugos taisyklių pažeidimus, kadangi visais atvejais transporto priemonėmis yra vežama, plukdoma ar skraidinama daug keleivių ar krovinių, kuriems priešgaisrinės saugos taisyklių pažeidimas gali padaryti reikšmingą žalą. Atitinkamai siūloma patikslinti ANK 493 straipsnio 2 dalį ir terminą „priešgaisrinės apsaugos tarnybos“ siūloma keisti Įstatymo projekto 16 straipsnyje apibrėžtu terminu „priešgaisrinių gelbėjimo pajėgos“.

Taip pat siūloma pakeisti ANK 589 straipsnio 50 punktą keičiant žodžius „Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos“ į „valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos“. Įstatymo projekte apibrėžta, kas yra valstybinė priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba: tai PAGD ir jam pavaldžios įstaigos. Pagal ANK administracinių nusižengimų teiseną, remiantis 589 straipsnio 50 punktu, administracinių nusižengimų tyrimą pradėti ir atlikti, administracinių nusižengimų protokolus surašyti gali tik PAGD pareigūnai, o PAGD pavaldžių įstaigų pareigūnai neturi tam teisinio pagrindo. Siūlomas punkto pakeitimas praplėstų valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos subjektų, turinčių teisę pradėti administracinę teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus, ratą. Pavyzdžiui, šiuo metu Bendrasis pagalbos centras, kaip PAGD pavaldi įstaiga, neturi teisės tirti administracinių nusižengimų bylų už ANK 493 straipsnyje nustatytus administracinius nusižengimus (Bendrojo pagalbos centro darbo trukdymas, specialiųjų tarnybų iškvietimas žinant, kad pagalba nereikalinga). Ši teisė yra suteikta tik PAGD. Tačiau tokie administraciniai nusižengimai yra fiksuojami būtent Bendrajame pagalbos centre ir visa medžiaga, susijusi su tokiais pažeidimais, yra būtent šiame centre. Ta pati situacija yra ir dėl garbės ir orumo pažeminimo administracinių nusižengimų, numatytų ANK 507 ir 508 straipsniuose, kuriuos atlikdami pareigas fiksuoja Bendrojo pagalbos centro pareigūnai. Siūlomas pakeitimas leistų operatyviau išnagrinėti tokio pobūdžio administracinius nusižengimus.

ANK 506 straipsnio pakeitimu siūloma įteisinti draudimą pereiti, pervažiuoti, nuplėšti specialiąją juostą ar kitos įvykio vietos perimetrą ribojantį užtvarą su užrašu STOP GAISRAS. Tiek ugniagesiams, tiek VPP pareigūnams reikia priemonių, padėsiančių užtikrinti, kad pašaliniai asmenys nepatektų į teritorijas ar patalpas, kuriose gesinami gaisrai, vykdomi jų kilimo tyrimai. Be to, per metus pasitaiko nemažai atvejų, kai į statinį, jų patalpas ar teritoriją, kuriuose kilo gaisras, patenka

pašaliniai asmenys, kurie trukdo ugniagesiams dirbti savo darbą, sukelia pavojų sau ir aplinkiniams. Remiantis Bendrojo pagalbos centro duomenimis, dėl minėtų priežasčių ugniagesių pajėgoms 2025 m. 144 kartus teko kviesti policiją į gaisravietes prašant pagalbos užtikrinti gaisro vietos apsaugą ir (ar) išprašyti iš gaisravietės pašalinius asmenis.

Kadangi pagal Įstatymo projekte apibrėžtą sąvoką valstybinės priešgaisrinės priežiūros pareigūnas yra PAGD vidaus tarnybos sistemos pareigūnas, atliekantis valstybinės priešgaisrinės priežiūros funkcijas, siūloma kaip perteklinį pripažinti netekusiu galios ANK 589 straipsnio 87 punktą, o šio punkto nuostatas inkorporuoti į ANK 589 straipsnio 50 punktą.

4.14. Keičiamas Vietos savivaldos įstatymas, valstybine (valstybės perduota savivaldybėms) funkcija laikant ne tik priešgaisrinę saugą, bet ir gelbėjimo darbų atlikimą:

Vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu (toliau – VSĮ projektas) siūloma patikslinti Vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 4 punkte nustatytą priešgaisrinės saugos valstybinę (valstybės perduotą savivaldybėms) funkciją, atsižvelgiant į Įstatymo projekte reglamentuojamą SPT atliekamų gelbėjimo darbų funkciją. Siūlomu reglamentavimu taip pat bus tiksliau apibrėžta savivaldybėms deleguojamos funkcijos apimtis ir jos pagrindas.

4.15. Įgyvendinamos Valstybės kontrolės ir STRATA rekomendacijos:

Priėmus siūlomą naują teisinį reguliavimą bus įgyvendinamos šios Valstybės kontrolės audito ataskaitoje ir STRATA 2022 m. vertinimo ataskaitoje „Priešgaisrinės saugos užtikrinimo sistemos vertinimas, siekiant jos didesnio efektyvumo ir veiksmingumo“ pateiktos rekomendacijos:

Rekomendacija	Rekomendacijos davėjas	Rekomendaciją įgyvendinanti įstatymo projekto nuostata	Paaiškinimas, kokie laukia pokyčiai
1.2. Valstybės mastu nustatyti, kiek ir kokių ugniagesių komandų būtina suformuoti	Valstybės kontrolė	7 str. 3 d. 4 p.	Įstatymu bus nustatyta, kad ugniagesių komandų tinklas turi būti formuojamas centralizuotai pagal objektyvius kriterijus.
6. Tinkamai išdėstyti priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų komandas Lietuvos Respublikos teritorijoje	STRATA		
1.2. Apibrėžti pirminius žmonių ir turto gelbėjimo darbus	Valstybės kontrolė	7 str. 2 d. 2 p. 9 str. 5 d. 3 p.	Įstatyme bus nustatyta, kokius gelbėjimo darbus turi atlikti SPT. Taip bus sudarytos sąlygos, kad visos SPT atliktų bazinius gelbėjimo darbus, sudarydamos geresnes sąlygas gyventojams gauti pagalbą ištikus nelaimei.
7. Reglamentuoti SPT komandų atliekamus gaisrų gesinimo, žmonių ir turto gelbėjimo darbus	STRATA		
3.1. Nustatyti institucijų, atsakingų už gaisrų prevenciją, funkcijas ir atsakomybę	Valstybės kontrolė	6–9 str., 14 str.	Įstatyme bus aiškiai nustatytas gaisrų prevencijos procesas ir jo dalyviai: kokios valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos ir kokiu būdu turi organizuoti gaisrų prevenciją, kokios yra jų atsakomybės ir funkcijos.
10. Paskirti už prevenciją atsakingas institucijas	STRATA		

1. Patobulinti priešgaisrinių pajėgų valdymą	STRATA	Įstatymo 7 str., 20 str. 1 d.	Įstatyme bus nustatyta, kad PAGD yra pagrindinė institucija, įgyvendinanti valstybės politiką priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų srityse, kuri, be kita ko: - priešgaisrinėms gelbėjimo pajėgoms teikia metodinę pagalbą; - vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka prižiūri valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų funkcijos įgyvendinimą ir duoda privalomus nurodymus savivaldybės merui ir (ar) SPT pašalinti nustatytus trūkumus; - prižiūri priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų parengtį gesinti gaisrus ir atlikti gelbėjimo darbus.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Teigiamos Įstatymų projektų priėmimo pasekmės nurodytos aiškinamojo rašto 4 punkte. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekte aiškiai nustatoma pareiga gyventojams, daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų valdytojams, daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkams, ūkio subjektams ir savivaldybių administracijos direktoriams atlikti jų valdomų, naudojamų ir (ar) disponuojamų inžinerinių statinių ir jų įrenginių, skirtų gaisrams gesinti, priežiūrą, konstatuotina, kad dėl siūlomo teisinio reguliavimo paminėtiems subjektams ateityje (priklausomi nuo inžinerinių statinių ir jų įrenginių, skirtų gaisrams gesinti, kokybės, jų naudojimo intensyvumo) kils papildoma finansinė našta, jų priežiūrai siekiant jų tinkamo veikimo.

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymų nuostatos nesusijusios su kriminogenine situacija.

Atliktas Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymo Nr. IX-1225 pakeitimo įstatymo projekto antikorupcinis vertinimas, kurio metu nenustatyta antikorupciniu požiūriu rizikingų teisės akto projekto nuostatų.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymai neturės įtakos verslo sąlygoms ar jo plėtrai.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Neprieštarauja.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Ateityje keičiant Lietuvos Respublikos įstatymus, nuoroda į pavadinimą „Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymas“ turės būti keičiama nuoroda į pavadinimą „Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų įstatymas“, o nuoroda į sąvoką „priešgaisrinė apsauga“ keičiama nuoroda į sąvoką „priešgaisrinė sauga“.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai bus įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka Įstatymų projektus svarstant Seime.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Iki 2027 m. birželio 30 d.:

1. Turės būti pripažintas netekusiu galios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. birželio 9 d. nutarimas Nr. 739 „Dėl Valstybinės priešgaisrinės priežiūros nuostatų patvirtinimo“.

2. Turės būti pripažintas netekusiu galios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. balandžio 17 d. nutarimas Nr. 354 „Dėl priešgaisrinės saugos užtikrinimo standarto patvirtinimo“.

3. Turės būti priimtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo darbų įstatymo įgyvendinimo“ (šio nutarimo projektą parengs Vidaus reikalų ministerija), kuriame be kita ko bus įtvirtinti 1 ir 2 p. nurodytuose nutarimuose reguliuojami santykiai.

Priėmus Įstatymų projektus, Vyriausybė, sveikatos apsaugos ministras, švietimo, mokslo ir sporto ministras, vidaus reikalų ministras, PAGD direktorius iki įstatymų įsigaliojimo turės pagal kompetenciją priimti įstatymo įgyvendinamąjį teisės aktą, kuriame bus sujungti (konsoliduoti) visi tos pačios teisinės galios teisės aktai, įgyvendinantys Įstatymą, taip pat turės pripažinti netekusiais galios arba pakeisti šiuo metu galiojančius teisės aktus, susijusius su Įstatymų projektuose keičiamomis nuostatomis.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymai gali būti įgyvendinti su esamu finansavimu.

Tačiau valstybės biudžete atsiradus galimybei skirti papildomą finansavimą, įstatymams įgyvendinti 2027–2029 m. papildomai reikėtų skirti 12 219 tūkst. eurų:

2027 m. – 3 721 tūkst. eurų, 2028 m. – 4 441 tūkst. eurų, 2029 m. – 4 057 tūkst. eurų.

Tikslas	Kam bus skirta	Kiekis	3 metų poreikis, tūkst. eurų
Vaizdo kameros korupcijos prevencijai (Įstatymo projekte nustatoma nauja teisė filmuoti patikrinimų metu)	Kameros VPP darbuotojams	190	76
SPT stiprinimas (po SPT finansavimo sumažinimo nuo 5 iki 5,5 proc. daliai SPT lėšų užteks tik 10–11 mėn. veiklos)	Atkuriamas nuo 5 iki 5,5 proc. sumažintas finansavimas (2027 m. – 2 403 tūkst. eurų, 2028 m. – 2 644 tūkst. eurų, 2029 m. – 2 648 tūkst. eurų)		7 695

Darbo su nevyriausybinėmis organizacijomis (toliau – NVO) stiprinimas (Įstatymo projekte nustatoma pareiga bendradarbiauti su NVO vykdant prevenciją)	NVO prevencinių veiklų organizacinėms išlaidoms kompensuoti		210
Gelbėjimo įranga darbams ne gaisro metu (Įstatymo projekte nustatomi priešgaisrinių ir gelbėjimo pajėgų atliekami gelbėjimo darbai)	Gelbėjimo įrangos įsigijimas (komplektai)	100	3 800 (pažangos lėšos)
Gaisrų prevencijai savivaldybėse (Įstatymo projekte nustatoma pareiga PAGD vykdyti prevencines veiklas tose savivaldybėse, kuriose nėra SPT (12 savivaldybių)	PAGD organizuojamoms prevencinėms veikloms tose savivaldybėse, kuriose nėra SPT		438
IŠ VISO			**12 219**

Einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais lėšų sutaupyti nenumatoma.

14. Rengiant įstatymų projektus gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant įstatymų projektus specialistų vertinimų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

„Valstybinė priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba“, „gaisrinė sauga“, „garso ir vaizdo įrašai“, „priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos“, „savanoriai ugniagesiai“, „priimančioji organizacija“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Įstatymų projektais įgyvendinama Dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2026 m. liepos 14 d. nutarimu Nr. XV-1157 „Dėl Dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 493 punkto nuostata „Sieksime geresnio reagavimo į įvykius, taip pat racionalesnio ugniagesių gelbėtojų komandų ir savivaldybių ugniagesių komandų išdėstymo“, taip pat Dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2026 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 675 „Dėl dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ 9.4 pap. priemonė: tolygiai išdėstyti visų lygių priešgaisrinių komandų tinklą bei įgalinti šias komandas veikti, pakeičiant teisinį reguliavimą, ir taip padidinti priešgaisrinės saugos sistemos veiksmingumą.

_____